

MASODIC NAPON VALO

VETELKÖDES, AZ AZ, MIND SZENT HA-
uanac 21, napián.

Melius Peter-
nec imadsaga.
Miért nem kö-
nyörg az ő
haromsaga-
nac?

MELIVS PETER. Könyörgünc az kegyelmes Attya
Wr Istenec, az ő szerelmes Fiaért, a mü Wrunc Iesus
Christusért, halgasson meg minket: Adia münékünc az ő
szent Lelkét, mellyel meg vilagositson, Es az ő igéiét a
hiueknec az ő szaiokban tegye tüzé, Hogy a hamis tu-
domant, mint a pozdoriát égesse meg: Hogy a mit épi-
teni kel, az öüét épicze meg: Es a mit rontani kel, az
ördegét, roncza meg.

*Ez könyörgésnec vtánna, Melius Peter wrunknac,
a felseges Királynac könyörge, Hogy beszédekét meg
halgatna. Wrunc ő felsege kegyelmessen meg engedé,
hogy szolnánac. Es Radicz Gaspar, az Göntzi Plebanos,
a töb Magyar orszagi tanitoc képében ecképpen szolla.*

Felséges Király, Kegyelmes wrunc, A nagyságos
wrackal, Nemesseckel, és felségednec minden hiueiuel, kö-
nyörgünc alazatasson, Hogy méltóltassec reuידeden a mü
beszédünket meg halgatnia.

Leg előszer könyörgünc az Attya Istenec, az ő Fia-
ért, a mü wrunc Iesus Christusért lélekben, Hogy felsé-
gedet meg áldia, lelki és testi iockal, Vilagositsa meg
elmeiét Felségednec ez nyomorult földnec oltalmazására.
Felségednec alazatasson meg akarunc ielenteni, Honnét,
és mi okért iöttünc ide, a Felséged varossába: Iol lehet
az Isten, ki el ronttya, és fel épiti az országokat, Es a
Birodalmokat vgy osztogattya, a mint ő nekie tetzic, Ec-

képpen rendelte, Hogy mű más birodalom alatt legyünc, Tudni illic, a Romai Czászárnac birodalma alatt, Mind azon által örömeünc vagyon azon, Hogy az Wr Isten Felségedet erre vitte, Hogy közenséges disputacioban az igazság ki mutattasséc, Es a hamisság eltauosztasséc, Es az önen ielen voltáual ez a gyüleközetet meg akarta ékessíteni. Mert az igaz io feiedelmec mind két tablánac hogy őrizői legyenec szükség, Mellyet az Istenfélő királlyoknak peldaiual is meg bizonyithatunc. Illyenec valanac az ó testamentomban, Daud, Iosaphat, Iosias. Es Christus születésénec vtánna amaz nagy Constantinus Czászár, Melly az Nicenum városban az egyhazi szöméllyeket egybe gyütuén, Arriusnac a szaiát be dugasztala, és annac heretneksegénec véget veté: Holot mű is olly ügyeközetet látunc felségedben, mű szegény egyházi szolgác nagy örömmel iöttünc, az felséged varossában. Ha kedig ezért nem iöttünc volna, minden közzülünc öremesben otthon marathattunc volna: Hogy semmit ne szollyunc külen külen kárainkrol, mellyet főképpen olly üdőben vallunc, Hogy kedig az külső kárrol ne szollyac, Kiczoda volna közzülünc, Ki mostani üdőben gyüleközetit, és ides háza népét elhadna? Ömagát kedig, és életét veszedelemre, efféle bollygo üdőben vetné? Hogy ha minket az Istenec tisztessége erre nem kényszeritet volna, Melly münékünc beczületesb, hogy nem mint életünc, auagy halalunc: Az vtan az egyenlő vallás és tudomány ezeknél, az attyafiaknál, kiknec segítségökre iöttünc: Hogy az aiándékoc szerént, Mellyel az Isten münket szeretet, őket segétenőc. Ez okoc kényszeritöttec münket, Hogy az igazságnac óltalmazzására, a mű attyánkfiual együt lönnénc, Es a hamis tudománt meg mutatnoc, Nem czac a mű szöméllyünkben, Hanem a töb magyarországi attyafiac képében,

kiknek szöméllyeket is felségednek aiánlyuc. Nem tulajdonyitunc magunknac fellyeb valo tudománt. Mert mindenekben az Istennek aiándékit böczüllyuc: Hanem czac az vallástételben egyenettlenséget akariuc meg mutatni. Ezokaért supplicaltunc felségednek, Hogy a disputacionacio módia és kezdeti legyen, Hogy az vége is io lehessen, Hogy kedig a disputacionac condicioit viszontac elő nem számlálllyuc, Ezen könyörgünc Felségednek, Hogy Ferentz wram a disputacio közet ne predicállyon. Mert hallottuc ez előtt is az ő predicacioit. Eszt kéuányuc Felségetől, Hogy Arbiterec auagy Birác legyenec, Kic mind az ő feleletit, Mind kedig a mü ellene valo vetésseket és bizonságokat meg itéllyéc. Hogy ha Felséged eszt müeli, A mennyec földnec wra Felségedet megáldia, Es minden kereszttyén Feiedelmeknél Felségednek io hire neue lesz. Eszt ha Felséged meg engedi, Disputalunc: Ahol nem, Semmiképpen nem disputalunc.

A FELSEGES KIRALY etc. A tü kiuánságtoc szerént készec vagyunc Arbitereket adni, Czac hogy euel a disputacio elő mehessen.

AZ N: BEKES GASPÁR. Miczoda Arbitert adhatunc? Holott az előbeli disputacioban is voltanac Arbiterec, Es semmit nem használtunc véle, Holot az Arbiterec önen kösztec is öszue nem fértene. De ez a tü kéuánságtoc nem néz egyébre, Hanem, Hogy auagy a disputacio elmullyéc, Auagy hogy a tü vallástoc nyiluán ne legyen a kösség előtt.

MELIVS PETFR. Mü a disputacio előtt nem futunc: Sem kiuányuc, hogy el mullyéc: Hanem eszt kéuányuc, Hogy a condicioc meg tartassanac, Es Pál Apastol rendelésse szerént legyen, Hogy mindenec épülettre, ne romlásra legyenec: Birác legyenec, kic meg itéllyéc.

DAVID FERENTZ. Leg előszer az én mennyei szent Attyámnac, a Christus Iesus által halákat adoc, Hogy ez üdőt adta érnem, és engemet, szegény férgetskét elő állatott, Hogy az ő tisztességéről és méltóságáról vallást tegyec, Mellyet az Antichristus Papa meg homallyossitot, Meg változtatván ötet, az egy felséges és mindenható Istent, háromra. Halákat adoc önekie, Hogy engemet az ő szerelmes Fianac, az Iesus Christusnac esmeretire hozot: Könyörgöc önekie, Hogy az ő szent Lelkénece általa ebben engemet meg őrizzen, Adion eszt és elmét, Hogy eszt a Christust, (Ki a Sidoknac botrankozas, A Görög bölczeknece bolondság, Es a mostani világnac vtállatosság) mondom eszt a meg feszült Christust meg oltalmazhasam szüuembe, és aszt mindenkoron batorsággal meg vallhassam, Es annac igaz esmeretiben mind vegic meg maradhassac: Amen: Adiad felséges Wr Isten, én mennyei szent Attyám. Bizonságom ennékem az én Istenem, Es az én lelki esmeretem, Hogy én a disputaciot nem vontattam, Hanem Peter wram az ő külen bizonsaginac elő hozássual kénszeritet engemet arra, hogy böueb beszéddel kelet felelnem: Es főképpen feleletemben arra néztem, Hogy a halgatóc meg érczéc, Miről vagyon az vetélkedés. Hiszem, a kiknél az Istennece Lelke vagyon, meg itélic. En minden condicioknac engedni akaroc, Es minden szidalmat öremest el szenuedem: Mert tudom, hogy igaz, a mit tanyitoc, Noha nemellyec mást itélic tanyitassom felől. De az Isten mostan is meg mutatta, Ennece vtanna is az üdő meg ielenti, Segitsed és meg oltalmazd, felséges Wr Isten, a te ügyedet.

MELIVS PETER. Iorendtartásnac okaért kiuányuc az Arbitereket, Nem azért, Hogy a disputacioról itéletet tegyenec.

DAVID FERENTZ. A mint kiuánya Peter wram, Vgy legyen. Pál Apastol aszt mondia: Egyic szóllyon, A többi itéletet tegyen felőle. Hadiuc hát az itéletet az Istenec gyüilekőzetire: Iollehet, A kereszttyén ember nec elég nyiluán az igasságnac megbizonyittássara, Hogy a szent Prophetác, és Apastaloc a Papa Haromság Istenről semmit nem predicállottac: Mind azon által nyiluán valo bizonságockal meg bizonyítottam, Hogy az egy Isten, a mü Wrunc Iesus Christusnac szent Attya legyen, Nem amaz három szömély egyszers mind.

Eszt az igasságot meg vetuén Peter wram, külemb külemb féle bizonságokbol akara meg mutatni, Hogy nem czac az Attya legyen az egy Isten, Hanem a Fiuis, és a szent Lélec: Okat eszt ada, hogy ezec harman hosztác legyen ki a Sido népet Egiptusnac foksagából. En kedig tegnap nemünémü bizonságokra meg feleléc. De azzoc közzül nemellyec hátra maradnac: Azokra felelec immár.

Psal. 68. magyarasztatic.

Pál Apastol, mikor a Christusrol, szent Daudnac 68, énekéből behozza a mondást, Fel mentél a magasságba, Aiándékokat adtal az emberek nec: Nem aszt bizonyittya, Hogy a Christus azon egy Isten legyen, ki az Attya, Auagy, hogy a Christus hoszta ki a Sido népet Egiptusbol: Hanem Hogy meg mutassa, Hogy az Attya Isten, a Christus által tekéllete meg az ó testamentombeli czeleködetöket.

Ecképpen szol szent Pál: Mü közzülünc mindenec adatott az kegyelem, az az, Az aiándékok, A Christusnac meg aiándékozzássanac mértéke szerént, Miképpen iruán vagyon: Fel mentél a magasságban. Meg mutattya Pál Apastol, Hogy azért ad a Christus aiándékokat, Mert az ő mennyei szent Attyától vötte. Es a mondás, Fel mentél a magasságban, Iöuendő képpen nézet a Christusra.

Innét vagyon, Hogy Peter Apastol azt mondja: Es vé-
uén az ő Attyának ígéretit, Ez aiándékokat, mellyeket
látta, műreánk ki öntötte, Acto. 2.

Masodszor. Az ígéknek külemsége is meg mutattya,
hogy igaz legyen az én magyarázatom. Szent Dávidnak
énekében, az ígéknek folyása imez: Aiándékokat vöttél
az emberekben. Mert akkor, Minek vátanna a Sido nép
szöüetséget és frigyét tön az Istenel. A fő fő emberek
az Isten satorának csináltatására, szabad akarattal sze-
rént aiándékokat adának, Mellyeket az Isten is kedvel és
akarattal vön ő töllec. Arra az Historiára néz Dávid Pro-
pheta ez énekben. Pál Apastol pedig a Christusrol mond-
ja: Aiándékokat adta az embereknek, Hogy meg bizonyi-
tassék, Hogy a Christus azzokat az aiándékokat adta az
embereknek, Mellyeket az ő mennyei szent Attyától vött.

Pál Apastol, a Sidoknak írt leuelének 3, részében, Psal. 94. Heb
2. magyarasz-
tatic. Mikoron ez ígéket: Meg ne keményiczéte a tü szöüete-
ket, a szent Léleknek tulaydonyittya, Nem követközic ab-
ból, Hogy a szent Lélek legyen az egy Isten, ki a Sido
népet Egiptusból kihozta. Mert a szent Prophetác is
szóltanak, Christus Wrunc is, és az Apastoloc: De azért
ezek közet egy sem amaz Izraelnek egy Istene. A szent
írás meg mutattya, Mint kelyen meg értenünc, mikor az
írás azt mondja, Hogy a szent Lélek szólt: Tudni illic,
Hogy az Isten őmaga szólt az ő Lelkének általa, 2. Pet. 1.

Masodszor, Bizonyitom vgyan ezen Psalmusból, auagy Psal. 94.
énekből. Mert szent Pál vgyan ezen leuelének 4, részében,
holot ez ígéket elő hozza: Meg esküttem az én haragom-
ban etc, az Attya Istenről magyarázza, Mellyből nyilván
vagyon, Hogy efféle szolásnak módjai, az Attya Istenre
néznek.

A masodic Samuelnek 7, részéből vött bizonságot, 2. Sam. 7.
magyarasztatic
4*

az Istenekről, Hogy azoc el mentenec, és kihosztác a népet etc, semmiképpen nem magyarászhatod Haromságodról. Mert nem aszt bizonittya, Hogy a három szömély egyszers mind hozta ki a népet. Mert ha ez ige ELOHIM, Istenec, háromért vétetic: ottan három Isten lesz, Kicket tü erőssen tagattoc, Hogy három Istent nem vallotoc.

Masodszor, Semmiképpen nem érthetni aszt az Attya Istenről, Sem a tü öröktől foguán valo, az Attyánac alatttyából születet Fiatokrol, ki állatttyaban azon Isten legyen, ki az Attya, Sem kedig a szent Lélekről: Mert, a mint tü tanyitotoc, azzoc sem menne, sem iönc, Istenségec szerént: és hogy mindenüt ielen vadnac. Kel ezokaért eszt e mondást érteni az egy Israelnec Istenéről, Kit a szent irás bizonyos okbol sockasságnac neuéuel gyakorta neuez. Hogy penig arról czac kellyen érteni, aszt a biblianac Croniciánac könyue meg bizonyittya, holot ezen igéc vadnac meg iruán, de nem sockasságnac neuéuel, Hanem neuesztetic egyedül czac az Israelnec Istene: Miképpen mindenüt a szent irás czac ez egy Israel Istenének tulaydonyittya eszt a tisztességet, Hogy ő hozta legyen ki az Sido népet Egiptusnac fokságabol. A Sido Doctoroc magyarázzác eszt e mondást Mosesről, Aaronrol és töb Feiedelmekről, kiket az iras Isteneknek mondia, Mint Mosesnec masodic könyuében oluashatni.

Röüideden: Eszt e mondást, és a többit a szent irásban, ahol az Isten sockasságnac auagy Elohimnac neuéuel neuesztetic, Nem kel a Papánac haromságos auagy négységes Istent, kit tü is vallotoc, azon érteni: Hanem az Israelnec egy Istent, Mellyet Christus Wrunc ő szent Attyánac mondia lönni, Iohan. 8. 17: Mert az Elohimat ő arról magyarázza.

A műnemü magyarázzatot töttem Esaiasnac 63, részében, Tudni illic, Hogy az iöuendö Christusrol Prophe-
tál, az ő halaláról, és vére ki ontássarol, Euel veted
meg; Hogy az irás kétképpen szol a Christusrol: Ember-
ségéről, vgy mint iöuendöben. Istensegéről, vgy mint ie-
len való czeleködettről. Eszt én tagadom, Es hamisnac
lönni, ecképpen bizonyitom.

Esa. 63.

Pál Apastol, Az Apastoli czelekedettről irt könyw-
nec 26, részében eszt mondia, Hogy mind kiczinnec, mind
nagynac tanubizonságot teszen, Hogy egyebet nem tanyi-
tot, hanem czac aszt a Christust, mellyről Mosestől fogua
Samuelic iöuendöltene a Prophetác, Hogy szenuedö volna,
Ki első vilagosságot és életet hirdetendö volna a népek-
nec. Nem mondia, Hogy két Christust predicállot, Egyi-
ket, ki az ó testamentomba volt volna: Masikat, ki az
vtan üdö szerént születet volna a szüztől, Minnyaian a
Prophetác czac erről a Christusrol irtanac. Lásd meg a
Peter Apastol vallássát, Acto. 10, Es Iohan. 5: meg lá-
tod. Kiről teszne bizonságot a Prophetác.

A szent irás
mindenüt czac
egy Christus-
ról szol.

Aszt mondád touábba, Hogy soha meg nem bizo-
nyithatom az Istenec igeiéből, Hogy az Attya Isten az
ő Lelkéne auagy ereiéne általa hozta volna ki a Sido
népet Egiptusnac fokságából. En kedig az irásnac folyás-
sa szerént aszt mondom: Valahol az irás a szent Lélec
felől ecképpen szol, Hogy tanit, Vilagosit, Hordoz, Vis-
sel, Meg szentel, Osztogat, Eleuenit etc, másképpen nem
kel értenünc, Hanem, hogy az Isten czeleködi mind eze-
ket az ő ereiéne auagy Lelkéne általa. Pál Apastol, az
irásnac igaz magyarazoia, ecképpen szol, 1. Cor. 6, Meg
szenteltötuén vattoc, Meg igazuluán vattoc, a mü Wrunc
Iesus Christusnac neuében, Es a mü Istenünc nec Lelke
által, Eszt e magyarázzatot meg nem vethetitec.

Szent Lélek-
ről szólások-
nac modiai.

PAVLVS THVRI. Az a Kérdés, Hogy ha az Attya hozta ki az ő Lelkéneec általa az ő népét Egiptusbol.

DAVID FERENTZ. Peter wram aszt mondia, Hogy meg nem bizonyithatom, Hogy az Attya Isten az ó testamentomban az ő Lelkéneec általa, auagy ereiéneec általa czeleködet volna mindeneket. Tiyetec az, Hogy meg bizonyítsátoc, Hogy a három szömely Haromságtoknac egyszers mind hozta legyen ki: Auagy, Hogy az három szömely egy Isten legyen. Mert én eszt tagadom. Valom kedig, Hogy az egy Attya Isten az ő Lelkéneec, auagy ereiéneec általa czeleködet mindeneket, Es hogy az ő népét is az által szabadította ki a fokságbol. Ez kedig Zacharias Prophetánac 4, részéből nyiluán vagyon: Holot az Isten ecképpen szól Sorobabelneec: Nem seregben, sem külső erőben, Hanem az én Lelkemneec általa szabaditom meg, Aszt mondia a seregneec wra Istene. Vgyan ezen szolásnac modia adatic előnkbe, Eph. 4, Somma azért: A szent Lélec mondatic az Attyánac és Fiunac Lelke, Miért hogy az Attya aszt a Fiunac adta, és aual ötet meg kenuén, Chrissa¹⁾ tötte, Es vgyan azont az ő Fianac általa mü belönc önti, és mindeneket azon Lélec által czeleködi, mind ömaga, s mind a Fia. Esa. 61. 11. Matt. 3. Luc. 4. Iohan. 3. Act. 3. 10. Tit. 3. etc.

MELIVS PETER. A te beszédedneec két részére felelec. Első: Hogy soholt irua ninczen, hogy az Isten az ő lelkéneec általa hozta volna ki az ő népét. Hogy kedig az Attya Isten az ő Lelkéneec általa czelekedic, Aszt mü nem tagadiuc. Masodszor, A két féle Angyalokrol szoloc. Egyic ki teremttötet. Más ki teremttötlén, auagy teremttö Isten. Exo. 20. teremttet Angyaloc voltanac a Sinai hegyen, Mikoron Isten a törüényt kiadta. Es teremttet Angyalokrol szol szent Pál, a Sidoknac irt leue-

¹⁾ Christussá.

léne első részében, ahol szolgáló Lelkeknek neuezi. Ahon kedig az irást aszt mondia, Hogy az Iehoua Angyal szolt Mosessel, Abrahammal, és a több Attyákkal, Czodakat töt, Aszt mondiuc. Hogy az, az Istennek öröktől foguán valo Fia, és igaz Iehoua Isten, Mellyet imez erősséggel bizonyitoc.

Valaki a szent irásban ömagát Iehouánac, valóságos Istennek, Abrahamnac, Isaac és Iacob Istenének, teremtonec és üduezítőnecc neuez, ki ömagara eskeszic, és ömagát Isten gyanant imádtattya, Az nem teremtet állat, Hanem az egy ömagatol valo Isten, ki köuül más ninczen, Es nagyob nem lehet. Az Angyal, ki a czipke borkorban szol, ő magat Iehouánac, Abraham, Isaac és Iacobnac Istenének neuezi. Ki ömagára eskeszic, Es ki az Israel népét kihosza Egiptusbol: Ezokaért az az Angyal nem teremtet Angyal volt, Hanem az Istennek öröktől foguan valo Fia.

DAVID FERENTZ. Peter wram az én feleletemet az Angyaloc felől euel akaria meg rontani, Hogy két féle Angyal vagyon, Teremtő Isten Angyal: Es teremtetet Angyal. Lög előszer azért eszt kéuánom, Hogy az Istennek igeiéből meg bizonyicz, Hol vagyon irua a szent Bibliaba, Hogy teremtő Angyal Isten legyen.

MELIVS PETER. Lám meg bizonyitottam, Exo 3.

DAVID FERENTZ. Oluassác meg: Ott nem találod, Hogy teremtő Angyal Istennek neuezné, Sem penig az egész Bibliaban soholt nem talalod. Köuetközésből akarod bizonyítani. Az Angyal aszt mondia: En vagyoc, ki vagyoc: En vagyoc az Iehoua, Azért az az Angyal a teremtő Isten. Nem köuetközic: Annac neuezi magát: Azért az.

Mü az Istennek könyuében czac egyféle Angyalokat

talalunc. Az Angyal vgyan Angyal. Az Isten pedig vgyan Isten. A teremtő vgyan teremtő. A teremtet állat, vgyan teremtet állat. Ezeket a szent irás öszue nem zuria za- uaria. Ha meg bizonyithatod az Istenec igeiéből, Hogy teremtő Angyal Isten vgyon, A te vallássod mellé áll- loc, Es meg vallom, hogy eddig az igasságot nem ér- töttem.

De szerető Peter wram, Ha szinte meg érthetném, Hogy ez az Angyal, ki őmagát Iehouanac neuezi, terem- tő Isten volna (ki vgy ninczen) Még is kérdés volna, Mellyikről kellene értenünc? A Fiurolé, Auagy az Attyá- rol? Az irásnac folyássa szerént bizonyáual az Attyáról kellene magyaráznunc. Mert az mondatic teremtő Isten- nec, Christus Wrunknac vallástétele szerént, Es a Credo, auagy a hitnec agai szerént.

Az Angyaloc
Istenec köue-
ti, Istenec ké-
pébe szólnac
etc.

Röüideden azért, ecképpen felelec meg az ellenue-
tésre. Gyakorta a szent Prophetác, és az Angyaloc, kic
az Istenec köuetségében iárnac, gyakor helyyen olly szo-
lásnac modiáual élne: Az Iehoua aszt mondia, Maga őc
szólnac. Azonképpen: En vagyoc az Iehoua: En vagyoc
Abrahamnac, Isaaknac és Iacobnac Istene. Mert az An-
gyaloc annac az Istenec köueti, Es annac beszédit szól-
lyác. Es ez annac az oka, mikoron az Angyalokat láttác,
és szauokat hallottác, Hogy mondottác, Müuel hogy az
Istent láttác, és az ő szauát hallottác. Eszt nem azért
mondottác, Hogy valoban az Istent láttác volna, Hanem
annac az ő Angyalát, Ki az ő ielen voltát, és akarattyát
az Angyaloc által mutatta meg.

Hogy ha ennec az igaz magyarázatnac nem hisztec,
Lássatoc meg a tünen Bibliátokat az Vatablust, minemü
magyarázatot teszen az Angyaloc felől, Mosesnec Masodic
könyuéne 28¹⁾ részében, aszt mondia az Isten: Az én
neuem leszen ő benne.

¹⁾ 2. Moz. 23.

Ezokaért, semmiképpen nem köuetközic, Hogy az az Angyal, a ki a czipke bokorban szolt, Hogy teremto Isten volt volna, Auagy az öröktől foguán valo Fiu, Holot Christus Wrunc szent Mathénál 22, részében, és szent Marknac 13, részében nem ömagarol, Hanem az ő menyei szent Attyarol magyarázza, ki az Angyal által szolt.

Azért még is aszt kéuanom, Peter wram, Hogy meg bizonyiczad, Hogy az Istenec igeie valahol teremto Angyal Istent neuezen.

MELIVS PETER. Aszt mondad, Hogy czac egy féle Angyal vagyon. Aszt mondom, Hogy az a beszéd nem igaz. Mert Isaiasnac 9, részében, a Christust nagy tanacznac neuesztetic. Malachias Prophetanal kedig, 3, részében a frigynecc Angyalánac. Azokaért két féle Angyal vagyon. Egyic, A teremtot Angyaloc, mellyikről a Sidoknac irt leuelénecc első részében szol szent Pál, mond-uán: A ki teremti az ő Angyalit etc. Azért eszt mondom, Hogy hamis az, Hogy czac egy féle Angyal volna. Itéllye az Isten.

Holot kedig aszt mondog, Hogy a teremtet Angyaloc Iehouánac neuesztec volna magokat a tisztért: Hamisnac mondom aszt is: Imez okaért. Mert a teremtet Angyaloc soha nem engöttéc, hogy imádnac őket, Apoc. 19. 22. Es ha a teremtet Angyalokat imádtac volna, Tehát baluány imádóc löttenecc volna: Mert iruán vagyon: üdegen Istenec ne legyenec tenéked én előtttem, Ne imádiad azzokat, se tisztellyed. Es az Isten, az ő tisztességét másnac nem adia.

Ennec előtte a Papistakat euel karhosztattyuc vala, Hogy a báluányozást euel fedezic vala el, Hogy nem a képeknecc tönnénecc tisztességet, Hanem az Istenec, ki a képekben abrasztatnac. Most kedig ezent az Angyaloknac

tulaydonyittyátoc tü. De bizonyicz meg czac egy betüel, Hogy az Angyaloc, kic imátattanac, és Iehouáhnac neuesztéc önne magokat, Hogy teremtot Angyaloc voltanac.

Esa. 9.
Malach. 3.

DAVID FERENTZ. Ket dologgal akaria rontani az én beszédemet Peter wram. Előszer, Esa. 9: Es Malach: 3. Holot a Christus az nagy tanacznac, és a Frigynecc Angyalánac neuesztetic. Aszt mondia, Hogy abbol köuetközic, Hogy teremto Angyal Isten legyen. Ezeckel Peter wram semmit nem bizonyit. Mert nagy tanacznac és frigynecc Angyalanac, nem a teremto Isten hiuattatic, Hanem a Christus, Ki üdö szerént születtet szüz Mariatol. Mondatic pedig nagy tanácznac Angyalánac: Mert a mennyei Attya Istenec akarattyát magyarászta, és ielentötte münékünc. Frigynecc Angyalánac, Mert ő általa békeltetünc meg a mü Istenünckel. Tisztiért mondatic az ember Iesus Christus Angyalnac: Nem azért, Hogy amaz teremto Isten volna. Ezeckel e bizonságoockal ezokaért semmit nem bizonyitott.

Touabba, A münémü bizonságot hozza be a Birákrol Iudicum. 6. irt könywnec 6, részéből, Hogy ott az Angyal imádtott, és hogy aldozatot töttec néki: Es ezért teremto Isten volt volna az Angyal: Aual sem bizonyitot semmit. Mert ninczen ott, Hogy az Angyalt imádtác volna, Auagy, hogy áldozatot gyuytottanac auagy töttec volna önekie. Oluassác meg a textust ott a helyen. Czac az elsöt hozzatoc elő, A többit el hadiatoc. Nyilúan vagon a betüből, Hogy az áldozatot el nem vészi: Hanem eszt mondia, Hogy a köszicklara vigye, Mellyben az igaz köszickla, az Iesus Christus abrasztatic, minden áldozatoknac igazsága. Nagy dolog kedig ez, Hogy az irás mindenüt az Wr Angyalanac neuezi: Tü pedig aszt teremto Isten Angyalanac meritec hini.

Mondom azért, Hogy egy, amiképpen vétetic az irásban: Az Iehoua szolt: Az Angyal szolt: Az Iehouanac Angyala: Az Iehoua Angyal.

Hogy kedig ez igaz legyen, Oluassác meg Mosesnec *Ichor 18* első könyvének 18, részét, Mellyből főképpen az Haromságot bizonyítani akariác. Mert aszt mondia, Hogy az Iehoua ielent meg Abrahamnac. Az három Angyalnac a kettei, kic Sodomaba Lothhoz menéne 19, részében, gyakor helyen Angyaloknac neuesztetnec. A Sidoknac irt leueléne 13, részében kedig vgyan teremtöt Angyaloknac neuesztetnec: Kiket (vgy mond) nemellyec nem tuduán, emberec gyanánt be fogattac szállásokra.

Gen. 18. Abrahamnal Angyaloc meg szállottanac, nem Haromság.

Mosesnec masodic könyvének 20, részében irua vagyon, Hogy az Iehoua adta ki a törüént. Es eszt mondia: En vagyoc a te Wrad Istened, Ki tégedet Egiptusnac fokságabol ki hoztatalac. Pál Apastol, Gal. 3, aszt mondia, Hogy az Angyaloc által adatot ki a törüeny. Es a Sidoknac irt leueléne 2, részében, Hogy a Beszéd az Angyaloc által mondatot: Hald meg, Izrael, A te Wrad Istened, egy Isten. En vagyoc a te wrad Istened.

Az Isten Angyaloc által adta ki a törüént.

Nyiluán vagyon kedig Christus Wrunknac vallástételéből, szent Ianosnac 5, részébe, Holott aszt mondia, Hogy az egy Izraelnec egy Istenéne, sem szauát nem hallottác, Sem abrazattyát nem láttác.

Ezekből ezokaért nyiluán vagyon, Hogy a teremtet Angyaloc Iehouánac neuesztetnec: Nem azért, hogy teremtő Istene volnanac, Hanem hogy a teremtő Istene köueti, és annac köuetséget, beszédét és neuét visselic.

Az Angyaloknac imádásoc felől, Mellyel Melius méltatlan karhosztat minket, röüdeden aszt mondom, Hogy az ó testamentomban az Abrahamnac, Isaaknac és Iacobnac Istene imatatott, Nem az Angyaloc. Soha nem

Az Angyaloknac imádásokrol.

montam, Hogy az Angyaloc imádtattanec azon imadással, mellyel az Isten imatattott, Hanem külső tisztelettel. Ha kedig imadtattanac: Külső abrazatban imadtattanac, Nem igaz imadással. Mert az ó testamentomban külső abrazatban valo imadás is volt, Miképpen a szent Ianosnac 4, részéből Christus wrunknac tanitássabol nyiluán vagyon. Ezokaért, eszt monduán, Semmi Pápai báluányozást nem kesztünc, Báluanyozocka sem teszüc a szent Attyákat. Mert vgy tetüt az Istenec az ó testamentomban, Hogy külső formáknac abrazattyokban, az ő ielen voltát meg mutatna önekiec, Méglen az Angyaloknac feie, a mü Wrunc Iesus Christus, az ó teruénec a teste és valosaga, meg adatnéc.

Eszt is mondom, Hogy az Angyal, ki aszt mondia Iacobnac: Menny fel Bethelben, és épicz óltárt ennékem, Hogy Iacob nem annac áldozot: Hanem, az egy teremto Istenec. Mert az Angyal által az Iehoua Isten ielenéc meg Iacobnac, és az Angyal által ielentetöt meg, Hogy önéki épiczen óltárt. Mert a szolásnac modiai egy aránt vétetnec az irásban: Az Iehoua ielenéc meg. Az Wrnac Angyala ielenéc meg. Az Iehoua szolla. Az Iehouánac Angyala szolla. Ezokaért, Nem az köuetközic, Hogy az az Angyal, a ki Iehouánac neuezi önnen magát, teremto Angyal Isten löt legyen: Hanem, Hogy a teremto Istenec Angyala lött legyen, Ki az ő tisztiről és köuetségéről neuet vöt magánac: Miképpen is szokot lönni.

MELIVS PETER, Az Angyalokat, ki meg ielente- nec Abrahamnac, és magokat Iehouánac neuesztéc, aszt mondad, Hogy teremtet Angyaloc voltanac: Azért arra röüdeden ecképpen felelünec. Az az Angyal, kiről Moses első könyuénec 18, részében szol, négy néuel neuezi önnen magát. Elöszer, Iehouánac. Masodszor Adonainac.

Harmadszor, aszt igéri, Hogy Sara fiat fogant méhében, és szül, Mely ezac egyedül az Istenre néz. Negyedszer, Abrahamnac ő szolgálaiánac neuezi magát. Es e világnac Biraiánac auagy itélőienec mondia lönni. E négy dolog nyiluan bizonyittya, Hogy it a Moses nem teremtöt Angyalrol szol, Hanem az Iehouarol, a teremtő Isten Angyalrol. Meg bizonyitatic ez, a Romabeliekne irt leuelenec 9, részéből. Mert igéretne igeie ez: Ez üdö mulua hozzád térec, és Saránac fia leszen. Eszt az Istenre magyarázza szent Peter is. A minémü abrazatban meg ielenenec, férfiaknac mondatatnac: A természetre nézuén, Iehoua Angyalánac, Kegyelmes Istenec. Mert aszt mondia Abraham: Miért hogy eszt e kegyelmességet czelekötet én velem.

Valaki ezért e négy dolgot tulaydonyittya magánac, Nem teremtet Angyal, Hanem, teremtő Isten. Mert a teremtet Angyalokrol az mondatic, Hogy a Sina hegyen szolgáltanac az Istenec a törüénec kiadássában. Ebből azért nem köuetközic, Hogy a közbeiaro Angyal is ott nem volt volna, Tudni illic, Az öröktől foguán valo Istenec fia, a Christus. Szent Istuan Act. 7, két féle Angyalrol emleközic, Tudni illic, teremtetről, és Iehoua Angyalrol, Melly aszt mondotta: En Iehoua hoztalac ki tüteket, Exo. 19. 20. Az Birákrol irt könywnec 6, reszét, nem igazán oluasád.

DAVID FERENTZ. Ha az Istenec igasságát szeretnétec, könnyen öszue férhetnénc. Az vetélködés vagon a két féle Angyalrol: Teremtő, és teremtötlenről. Köuetkőzéssekből akarád bizonyítani, Hogy az Angyalt imádtác, és áldosztanac önekie. En kedig eszt mondám, Hogy Istenec Angyala volt, Es hogy az Istent imádtác, és annac áldosztanac. Hogy ez igaz legyen, Az Istenec

könyve meg mutattya. Mert e szólásnac módjával egyaránt él az irás: Az Wre ielenéc meg. Az Wre Angyala ielenéc meg. Az Iehoua szólla. Az Iehouának Angyala szólla, Miképpen Iudicum 6. Heb. 2, nyilván meg magyarástát. Ha ezokaért ez vetélkődésnek végét akarnánk vetni. Könyven meg lehetne. Mert tenéked az Istennek nyilván való igéiből meg kellene bizonyítanod, De semmit nem bizonyítasz. Mert te ellened követkőzic, és a te értelmed ellen, az igéknek folyásából, A mint meg bizonyítám.

Mikor David Ferentz ezeket mondana, és feleletit még el nem végezte volna, Thordai Adamnac, az Vasarhelyi mesternek fel forra czuprotskáia, és meg mutatuan kurta elmetskeiét, belé vaga, és feczegetéssével és czaczogással meg haborita a disputaciot, és közbe szakasztá. De előszer Melius Peternek okoskodására való feleleteket helyhesztötyüic ide: Annac utánna Thordai Adamnac feczegetésit szamlállyuc elő, Mellyecért szép nevet nyere, Hogy Monstrumnac neuezéc.

Peter wram négy okoskodással akara bizonyítani, Hogy az Angyal, ki Abrahámnac meg ielenéc, nem teremtet Angyal, hanem teremtő Isten Angyal löt legyen. Mindenikre ez a felelet.

Első. Az Angyaloc Iehouának neuesztötne, Nem azért, hogy teremtő Istenec volnának, Hanem, Hogy annak az ő Neuet viselic és hordozzác, vgy, mint Istennek követi. Lásd meg, Gen. 22, Exo. 17. Iud. 6. Ezech. vtolsot, Holot az a Név Iehouah, nem czac az egy áldot Istennek, hanem egyéb állatoknac is tulajdonyitatic.

Masod. Hogy ígétet teszen, Mint ha az Isten ő általa nem tötte volna azt az ígétet, Es kiáltalképpen azt az Angyalt nem a végre küldötte volna, hogy Isa-

aknac fogantattássát hirdesse, Miképpen Samsonnac fogantattássában. Czudalatos dolog ez, Hogy Christus önnem-maga hirdette Isaaknac fogantattássát, Az önnenmagaét pediglen Gabriel Angyal. Es czudalatos dolog ez, hogy Gabriel a köuetséget monduán szűz Marianac, Semmit nem hirdetett néki az öröktől foguán valo Fiunac, a testel valo meg egyessülésse, auagy meg testessülésse felől: Hanem, az Istenec ereiénece meg árnyékosztatássá, és a Christusnac igazán valo meg fogantattássá és születésse felől.

Harmad. Hogy Abraham ömagát szolgálaiánac hiya: Ebből semmi nem köuetközic. Mert az Angyaloc mü szolgálainc: Miért hogy az Istentől a mü szolgálatinkra vadnac rendeltötuén: Mü wrainc pedig, Mikor az Istentől mü hozzánc vgy mint paranczolattockal boczáttatnac.

Negyedszer. Az Apastoloc felől is mondatic, és minden hiuec felől, Hogy ez vilagot meg itélic: De azért nem köuetközic belőle, Hogy az Apastoloc, és hiuec, teremő Istenec legyenec.

TORDAI ADAM. Hallodé, Mellyic Angyalrol érted aszt a mondást, Gen. 48, Az Isten, ki engemet iffiuságomtól fogua az mai napig legeltet: Az Angyal, ki engemet minden nyauallyaimbol meg mentet, áldia meg e gyermetskéket, Es az én neuem hirdettesséc ő raytoc?

Gen. 48.

DAVID FERENTZ. Szerető Adam wram, En teremő Isten Angyalt a szent irásban nem találóc: Ezo-kaért eszt e mondást teremőt Angyalrol értem.

TORDAI ADAM. Teremőt Angyalról nem értheted: Mert ezen könywnec 28, részébe, és 31, nyiluan meg választatnac a teremtet Angyaloc, a teremő Isten Angyaltol. Mert az az Angyal, kiről szol Iacob, Hogy a gyerme-
köket meg áldgya, 28, részében aszt mondia: Es Iacob

álmában egy laytoriárt láta, melly a földön ál vala, Mellynec felső része a mennyet éri vala. Az Istenec Angyali pedig allá s fel szálnac vala azon. Es az Iehoua kenyeklet vala a laytoriara, Ki aszt mondia vala önekie: En vagyoc az Wr Isten, Abrahamnac, a te attyádnac, és Isaaknac Istene. Eszt e földet, Mellyen aloszol, tenéked, és a te magodnac adom etc. Itt e helyen az Attya Isten teszi az ígéretet a Christus felől: Hat az az Angyal teremő Isten.

DAVID FERENTZ. Eszt kérdem tőled: Az Attya Isten, Ki az ígéretet tötte a Christus felől, Kinec volt Angyala? Kiczoda boczatta őtet: Senkitől nem küldettet, Senkitől nem boczáttot. Tehát, semmiképpen az Attyáról nem magyarászhatod. Sőt inkább a te vélekődéssed nec óltalmazzássára a Fiuról kellene magyaráznod: De az a magyarázat sem álhat meg. Mert Christus Wrunc szent Ianosnac első részében meg magyarázza, és meg mutatya, Hogy az Angyaloknac a laytorián allá s fel iarássoc, őtet abraszta.

TORDAI ADAM. Ha teremőt Angyal volna, mellyről Iacob 48, részében, első könyué nec Moses nec emléközic, soc Angyalról szolna: De egyről emléközic: Ezért ez az Angyal, teremő Isten Angyal.

DAVID FERENTZ. Nem köuetközic. Mert noha az irás egy Angyalról szól, Neha többről, Azért vgyan teremtet Angyalt magyaráz. Egy Angyal hirdeti előszer a Christus születéssét: Az vtán a sereg Angyaloc ielentetéc meg, és vgyan azon dologról adnac halát az Istenec. Es Iacob hogy vissza iő Mesopotamiabol, minec előtte küszedne völe éyel az Angyal, Eszt mondia: Castra Dei sunt. Danielhöz egy Angyal küldetéc, ki az Vduar ördeg ellen tusakodic vala. Elizeusnac óltalmazzássára kedig

nagy sereg Angyaloc iöüéne. Ezokaért, nem köuetközic belöle, Hogy az az Angyal, kiröl Iacob emleközic, terem-
tő Angyal Isten volt volna. Mert más az Isten: Más az Angyal is.

TORDAI ADAM. Még is bizonyitom, Hogy teremtő Isten Angyal, a mellyről Iacob emleközic: Mert annac az Angyalnac könyöreg, Es aszt kéuánnya, Hogy meg áldia Iosephnec fiait. Somma: A könyörgés, és segitségül valo hiuás ezac az egy Istené, ki menyec és földnec teremtőie. De Iacob az Angyalnac könyöreg, és segitségül hiya ötet: Azért az az Angyal, teremtő Isten Angyal.

DAVID FERENTZ. Nem vallom vtánnad, Hogy Iacob könyöregne az Angyalnac, és ötet segitségül hina. Mert a betü kettőt mutat: Az Angyalrol szol, Anac vtánna szol az Abrahamnac és Isaaknac Istenéről is. Az Angyalrol aszt mondia: Hogy meg áldia a gyermeköket. Ebből semmiképpen nem bizonyithatod, Hogy az az Angyal a Christus löt vólna.

Mert miképpen Act. 12, irua vagyon szent Peter-
nec meg szabadulássa felöl, Elöszer aszt mondia, Hogy az Wr szabadította meg ötet a temletzből, Az vtán aszt mondia, Hogy az Angyal szabadította meg. Es egyebet nem mond ezeckel, Hanem, Hogy az Wr az ő Angyalá-
nac általa szabadította meg. Itt is az igéknec vgyan azon értelme vagyon. De bizonyicz meg, Hogy ez az Angyal a Christus volt: Mert én tagadom aszt.

MELIVS PETER. Valaki önne magát Istenec és hatalmasnac neuezi, Mellynec a szent Attyác könyörge-
nec, Nem teremtet Angyal az, Hanem, valóságos és ál-
lattyá szerént valo Isten. Ez az Angyal imádtatott az Attyáktol: Ezokaért öröcké valo Isten, Nem teremtet Angyal.

DAVID FERENTZ. Első felelet, Valaki ömagát ne-
uezi Bethel Istennének, Tudni illic, Vgy, mint ömagától:
Nem test szerent, auagy neuzet szerént, Isten az: Az
Angyaloc Bethel Istenének, és hatalmas Istenec neuezic
önenmagokat, De nem valoban, Hanem czac test szerént
és neuzet szerént: Azért, Nem vólta szerént Istenec az
Angyaloc.

Masodic felelet. Bethel Isten az, a ki Abrahamnac,
Isaaknac és Iacoknac Istene. De az Abrahamnac, Isaak-
nac és Iacobnac Istene, a mü Wrunc Iesus Christusnac
szent Attya: Ezokaért, Christus nem lehet, holot ő en-
nec, az Attya Istenec fia.

TORDAI ADAM. Hallodé, Vgyan innét a helyből
bizonyicz meg, Hogy teremtet Angyal legyen, Nem okos-
kodásbol.

HELTAI GASPARI. Szerető wraim, Meg kellene
gondolnunc, Miért gyültünc legyen ide, Tudni illic, Hogy
az Istenec igasságát keressüc és tanollyuc, Mind minnen
magunkért, Hogy lelkünkben épüllyünc és czendeszsül-
lyünc, Mind a szegény kösségért, kinec pasztori vagyunc,
Hogy az meg épüllyen, és kétségben ne bologion alá s
fel, hanem meg czendeszülyen. Mitt veszeködünc heiába,
és mit versengünc ezen, Hogy ha az Angyal teremtő,
auagy teremtöttlen? Nem ez a kérdés, Hanem ez: Hogy
ha egyé az Isten? Es ha ez egy Isten a mü Wrunc
Iesus Christusnac szent Attyaé, Auagy a tü Haromság-
toknac három szöméllye egyszers mind? Ebből függ a
disputatio és vetélködés. Eszt kellene meg bizonyitanotoc,
Had iarna mostan az Angyalokrol valo vetélködés.

DAVID FERENTZ. Bezec a vólna. De mégis fele-
letemre térec. Nem czattollya a szent irás öszue az An-
gyalt az Istennel, Hanem meg valaszttya. Az Istenről

szoluán, Abrahámnac és Isaaknac Istenének neuezi. Arról aszt mondia, Hogy iffiuságotol foguán taplalta őtet. Az Angyalrol aszt mondia, Hogy minden nyauallyabol meg szabadította őtet. Mindenic czeleködet Istené, Mind a taplálás, mind az nyauallyából valo ki szabadítás, Noha mindenic eszköz által lött és vagyon, Miképpen a szent Peter nec meg szabaditássárol, Acto. 12, aszt meg értethetni.

TORDAI ADAM. Soha ninczen az áldás könyörgés nélkül. Itt kedig az Angyal áld, és áldás tulaydonyitatic néki: Ezokaért a könyörgés, és segítségül valo hiuás is tulaydonyitatic ő nekie.

DAVID FERENTZ. Semmiképpen nem köuetközic. Mert Moses 4, könyuének 6, részében vgyan azon forma iratatic meg, Miképpen áldiác meg a papoc a kösséget. De azért nem köuetközic, hogy azért imádiác a papokat.

Azonképpen Melchisedec meg álda Abrahamot: De nem köuetközic belőle, Hogy Abraham imádta volna Melchisedeket, Hanem a dézmat adta néki.

Ezokaért semmiképpen innét nem bizonyithattyatoc, Hogy ez az Angyal Christus lött volna, Akar mint oluassatoc, Mert külemb az Angyal, külemb az Isten. Külemben áld meg az Isten, Külemben az Angyal: Az Isten ömagatol, Az Angyal pedig vgy mint Istentől boczáttatott köuet.

TORDAI ADAM. Semmi emleközet ninczen itt e helyyen arról, Hogy külemben áldana az Isten, külemben az Angyal.

Hogy nem hathattya a Büllé né a szit talást etc.

DAVID FERENTZ. Erről én Protestalloc az Isten nec gyüleközeti előtt, Hogy meg kel vala bizonyitanyioc, Hogy az három haromságos szömély egy Isten legyen,

De egy betüel sem bizonyítottac: Mert erről ninczen az Istenec könyuében bizonságunc.

Ma immár mind az Angyalokrol disputáltanac, Hogy két féle Angyal legyen. Ha szinte meg bizonyitanac, (kit pedig soha meg nem bizonyithattyac) Hogy teremtő Angyal Isten legyen: Azért vgyan ebből nem köuetközic, Hogy a három szömélly egy Isten legyen. Ez a mü vetélkédésünkneec Sommaia. Ronczatoc meg, Hogy nem az Attya Isten, az Izraelneec egy Istene.

MELIVS PETER. Kérlec, Hogy a mü értelmünket olly beszéddel számlald elő, a mint mü mondiuc. Viszsa ne tekerd, és külemben ne mondiad. Az az egy Isten, kit mü vallunc, nem három Isten: Hanem, Az az egy Isten ecképpen ielentötte meg magát, Hogy egy szülő Attya legyen, Egy születet Fiu legyen, az Iesus Christus, Es egy szentelő Lélec, Harom mennyei tanubizonságoc. Es vallást töttünc, Hogy két féle Angyaloc legyenec: Teremtöt Angyaloc, Es teremttlen Angyaloc. De immár enneec hadgyunc békét, Es mennyünc touáb a disputacioba.

DAVID FERENTZ. Miért hogy a disputacionac masodic cickelére akartoc szóllani, Még is eszt kérdem tölletec. Hogy ha meg akariatoké bizonyítani, Hogy Haromságtoknac három szöméllye, egy Isten legyen, Hogy ha nem akariatoc bizonyítani, (Miképpen nem is bizonyithattyátoc) Irástokbol és vallástokbol ki vakariatoc eszt a tü proposiciotokat, Hogy a három szömély, egy Isten legyen. Mert ez, mind Isten előtt, Mind kedig az ielenvalo keresztyéneec előtt nyiluán vagyon, Hogy én meg bizonyítottam, Hogy az Attya Isten legyen az, a ki a Prophetaknal mindenüt aszt kiálttya, CZAC EGYEDÜL vagyoc én: ES SENKI EN VELEM, A, miképpen Chris-

tus Wrunc őmaga is bizonyította, Iohan, 8. 17. Pál Apastol kedig, 1. Cor. 8. Eph. 4.

Semmiképpen azért nem bizonyította, Hogy vagy az egy állatban három személy legyen, Auagy három külembező tulajdonság az egy Istenségben: Azért az, (Mint mostan Melius Peter mondia) Hogy az egy Isten vagy jelentette önenmagát, Hogy szülő Attya, Születtet Fiu, és származo szent Lélec legyen, Mert mindenic szó-lásnac modia, irás köuül vagyon, Es a Pápa Antichris-tustol származot, és találtatott.

CAROLI PETER. Nem szükség az üdöt heába el mulatnunc. A te vallássod ez: Hogy czac az Attya örök-től foguán valo Isten, Nem a Fiu, és a szent Lélec. Az Attyát mü is sem tagadiuc, Hogy egyedül örök Isten ne legyen: De hogy a Fiu, és a szent Lélec nem volna örök Isten, Eszt kéuántuc, hogy meg bizonyicz. De {meg nem bizonyithattad. De had iáron: Mennyünc touáb a Disputacioban.

Ferentz wram: Kettőre kérlec. Első. Hogy egy mást meg ne meuessüc. Masodic: Hogy röüdeden felelley. Mert külemb disputálni, Es külemb predicálni.

A disputacionac másodic cickelében aszt mondiátoc, Hogy a Christus Isten, és ember. Magyarázd meg az irásbol, miczoda legyen az Isten: Mi legyen az ember: Hogy az vtán az igékről ne vetélködiünc. Azért leg elő-szer aszt kérdem tölled, Miczoda az igaz Isten?

VASARHELLYI AMBRVS. Meg magyarázza Pál Apastol, 1. Cor, 8, monduán: Minékünc kedig czac egy Istenünc vagyon, Amaz Attya, Kitől mindenec vadnac. Az ember kedig, Okos állat, teremttet az Istenec ké-pére, és hasonlatosságára.

CAROLI PETER. Hogy ha a Christus igaz Isten,

Es czac az Attya egy Isten: Köuetközic, Hogy Christus az Attya legyen: Mert czac ő az igaz egy Isten.

VASARHELLYI AMBRVS. Külemben vétetic az egy Isten, mikoron az Attyáról mondatic. Mert vgy ömagatol valo Isten értetic. Külemb mikor a Firol vétetic, Mert vgy értotic arrol, ki nem ömagatol valo, Hanem az Attyától, Miképpen szent Ianosnac 7, részében bizonyitatic. Mert aszt mondia Christus Wrunc: En ő tőle vagyoc.

PETRVS CAROLI. Megbizonyitom, Hogy a Christus igaz Isten legyen. Aszt feleléd, Hogy külemben tulaydonyitatic ez e Név, Isten, az Attyánac, Külemben a Fiunac. Ebből immár a feleletből ecképpen okoskodom auagy olly erősséget helyhesztetec. Valaki két egyenettlen Istent hoz be, Az Irás ellen czeleködic. De tü aszt müuelitec: Azért az irás ellen czeleköttec.

DAVID FERENTZ. A disputacionac masodic cickeleben nem szolunc arról, miképpen legyen a Christus Isten, Hanem, Hogy a Christus bizony Isten és ember legyen. Más értéközni arról, ki Legyen: Más miczoda és miképpen legyen: Mind azon által meg felelunc.

Mikor a Christusnac Istenségeről szöllunc, Másképpen nem szolhatunc, hanem, Hogy az Isten, egy, és egy az Istenség. Mert ninczen töb egy ömagatol valo Istennél. Mikor aszt mondiuc, Hogy a Christus Isten, Annac az egy Istennec tellyes Istenséget tulaydonyittyuc ő nekie, melly tellyességgel ő benne lakozic. Mert hogy ez lön a felelet, Hogy a Christus nem ömagatol valo Isten, Hanem az Attyától, két egyenettlen Istent kene reánc. Nem köuetközic: Mert tellyes Istenséget adta ő nekie. A Nicenumbeli Conciliomba a minémü Patremet szörzetec, ott is aszt vallyác, Hogy a Christus Isten Istentől: De azért két egyenettlen Christust nem vallottac. Mert vgyan ezent mondottac egy állatnac lönni az Attyaual.

Masodszor, Christus Wrunc őmaga az ellenvetést meg feyti, és meg bizonyittya, Noha az ő Istensége az Attyatol legyen: Mind azon által töb Isten, és egyettlen Isten nem köuetkösztec. Lásd meg szent Ianosnac 10. részében, ez ellen vettésre valo feleletet.

AZ. N. BEKES GASPAR etc.

Minec előtte a Christusnac Istenségéről disputálni akartoc, az elöt ő Felsége aszt kiuánnya meg tudni, Ki legyen az Istenec Fia, Aszt kéuánya, hogy meg mutasatoc a szent irásbol. Mert haszontalan annac Istenségéről disputálni, kit még bizonyal nem értünc, Ki legyen?

CAROLI PETER. Mü is hiszszüc és vallyuc, Hogy az Isten Fia bizony Isten, és ember: De külemben hogy nem öc. Ezokaért meg akariuc mutatni, Természet szerént valo Isten legyené, Auagy czac üdö szerént. Mert ha a Christusban két természetet vallunc. Meg kel magyaráznunc, Miképpen legyen a két természet.

HELTAI GASPAR. Miért hogy az Isten az ő Helytartoitát, a mü kegyelmes Feiedelmünket ide közünkbe adta, és itt ielen vagyon, Ha szinte a disputaciot el végesztüc volna is, Még is az ő felsége keuánsagának ebben engödnünc kellene. Miért hogy ezokaért ő felsége kéuánya, Mü is minnyaian kéuányuc, hogy meg magyarázzad, Ki legyen az Istenec Fia, a Christus.

CAROLI PETER. Készec vagyunc meg engedni a felséges Királynac, vgy mint természet szerént valo Feiedelmünknek: De holot az condiciot, és a Disputaciónac cickelinec rendi eszt kiuánya, Hogy a Christusnac Istenségéről disputálllyunc. Semmiképpen a rendet meg nem változtathattyuc.

MELIVS PETER. Mü az propositioknac rendi melől el nem akarunc menni: De mind azon által engedün c

ő felsége kúanságánac, Miért hogy az Istenec tisztességét, és az kereszttyéni gyüleközetnec az ő épületit láttyuc, hogy keresi ő felsége. A Disputaciot, Ferentz wram, ki adtat, Es kedig e végre, Hogy minden ellene szólhasson. Ha a Christusrol kérdészködünc, Szükség meg magyaráznunc, Minémü Istensége, és embersége legyen.

KOZARVARI PAL. Ez disputacionac cickelibe eszt akariuc meg mutatni, Hogy minékünc ninczen olly Christusunc, ki kettőből öszue bället volna, Hanem czac az egy, ki fogantatott szent Lélektől, és született szüz Mariatol: vgyan azont mondunc mü Istenünknecc lönni, Nem mást azon köuül.

MELIVS PETER. Elkezdem az Isten Fiarol valo disputaciót. Somma ez: Valaki minden teremtet állatoknac előtte született az Attyánac allattyából, Az az Istenec öröké valo fia, és Iehoua Isten, és egyenlő az Attyahoz: Az Iesus Christus, minden teremtet állatoknac előtte született az Attyánac dűczőségéből és fényéből, Egyenlő Isten az Attyáual: Azért az a Iesus Christus az Istenec öröcké valo Fia.

DAVID FERENTZ. Bizonyicz meg az első mondást, Tudni illic, Hogy az legyen az Istenec öröcké valo Fia, ki minden teremtet allatoknac előtte született az Attyánac allattyából, Iehouah Isten, egyenlő az Attyahoz.

MELIVS PETER. Bizonyitom Pál Apastol, Cols. 1. Mert ez minden teremtet állatoknec első születte.

DAVID FERENTZ. Nem mondia Pál Apastol, Hogy az Attyánac allattyából öröktől foguán született, Hanem aszt, Hogy a Christus minden teremtet allatoknac első születte legyen, Mellyet mü nem tagadunc, Sőt inkább bizonyitunc. Mert valaki az Istenec országában meg akar épülni, szükség, hogy ez által wyonnan születesséc. Eb-

ben azért az Istennek országában, melly lelki ország, a Christus első szület, Ki által mű is minnyáian születetűnc. Bizonicz meg, Hol mondia Pál Apastal, Hogy a Christus minden teremtet állatoknac előtte született, Es azon Iehouah Istennek legyen, Ki az Attyához egyenlő.

MELIVS PETER. Nem czac innét bizonyitom, Hanem Pál Apastolnac irásit öszue kötezem, és a töb irásokat, Philip. 2: Istenhöz egyenlő vala. Szent Daud kedig Soltár könyuénc, 45: 65: 85: részében, Iehoua Istennek neuezi. Hogy kedig öröktől foguán az Attyától született, Ioh. 1: bizonyitom, Láttuc az ő dűczőségét vgy mint Istennek egyettlen egy születénc.

DAVID FERENTZ. Pál Apastol az első születén, Nem érti az Attyánac állattyából öröktől foguán valo születet Fiat. Mert aszt mondia első születne, Mellynec vére nec ki ontássában vagon valtságunc. Ezent mondia Pál Apastol egyenlő nec Istenhöz, Es nem mondia egyenlő Istennel. Ezenről mondia szent Ianos is, Hogy láttuc az ő dűczőségét. Ezen mondatic Iehouanac is. Mert eszt a Neuet az ő mennyei Attya adta ő nekie, Phil. 2. Eph. 2.

HELLOPEVS BALINT,

Egri predicator.

Valaki sokoc¹⁾ közet első születet, Az a többinec előtte iar üdővel. Christus első született minden teremtet állatoknac: Azért minden teremtet állatoc elöt iar üdőuel.

DAVID FERENTZ. Pál Apastol aszt mondia, Hogy a Christus minden teremtet állatoknac első születte. Peter wram kedig, Pál Apastol ellen, Hogy a Christus öröktől foguán született az Attyánac allattyából. Itéllyéc meg a kereszttyénc, bizonyité, auagy nem, bizonyit. Az erősségre penig röüdeden eszt felelem: Mind üdőuel mind méltosággal előtte iar a Christus minden teremtet

¹⁾ Sokak.

állatoknac, kic közzül első szület, Tudni illic, Ad¹⁾ Isten-
nec lelki országában, mellynec ő Királya és Wra.

HELLOPEVS BALINT. Feleletödnec sommáia ez.
Hogy két féle teremtés vagyon: Első, A külső égnec
és földnec, és a benne valo élő állatoknac teremtésse.
Masodic, A fel építés, a meg remlot²⁾ emberi nemzet köszt.
Aszt mondád, Hogy erről szol Pál Apastol: De én meg
bizonyitom, Hogy nem erről, Hanem az első teremtésről
szól. Mert aszt mondia: Minden teremtet állatoknac. Az
mindenben, Nem czac az emberec értetnec, Hanem egye-
bec is, Tudni illic, Mennynec, földec, és valami azzokban
vagyon.

DAVID FERENTZ. Erőszakot müuelsz Pál Apas-
tol irássánac. Mert Pál Apastol az ő beszédénec igaz
magyarazóia. Hogy az mindenekben az embereket ércze,
Nyiluán vagyon, Vgyan innét is, Mikor aszt mondia,
Hogy az Euangeliom minden teremtet állatoknac predi-
cáltatot, Mar. 16: Pál Apastol, 2. Cor. 5: Ime a régiec
el multanac, Es mindenec meg wyultanac, Meg magya-
rázza, azzoc, a mindenec, mellyec legyenec, Mikor vtánna
veti: Mindenec kedig az Istentől, ki minket ömagánac, a
Christus által, meg engesztelte: Gal. 6: Ha valaki a
Christusban vagyon, Tehát wy teremtett állot.

HELLOPEVS BALINT. Valamikor az irásban egy
igénec külemb külemb iedzési vadnac, és semmi meghá-
tározó ige mellé nem vetettic, Szükség, hogy aszt az igét,
az ő első és főképpen valo iedzésében vegyüc és érczüc.

De itt semmi meg határozó ige nem vettetic, Minden

teremtet állatoc mellé: Ezokaért szükség, Hogy

az első iedzésében, az az, az első terem-

tésről érczüc és vegyüc az igét.

¹⁾ Az. ²⁾ Romlott.